

นิพนธ์ต้นฉบับ

การส่งเสริมสมรรถนะในการควบคุมการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน

กัลยาวีร์ อนนทจารย์* , สุมนทิพย์ บุญเกิด*, บัญญัติ อนนทจารย์**, สันติ ชินพันธุ์***

* คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

** คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

*** ศูนย์สุขภาพชุมชนเมืองราชสีมามหาอศพิทอล

 kanlayawee.a@nrru.ac.th

บทคัดย่อ

สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) เป็นปัญหาที่มีผลกระทบต่อประชาชนทั่วโลก ปัจจุบันในเขตอำเภอเมืองนครราชสีมา มียอดผู้ติดเชื้อต่อวันเพิ่มขึ้นมากกว่าระลอกแรก 2-4 เท่า ส่งผลกระทบต่อชีวิต ระบบสาธารณสุข สังคมและเศรษฐกิจเป็นอย่างมาก ดังนั้นอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) จึงมีบทบาทสำคัญในการควบคุมการแพร่กระจายเชื้อในเขตชุมชนทั้ง 17 แห่งของศูนย์สุขภาพชุมชนเมืองราชสีมามหาอศพิทอล ซึ่งเป็นเขตความรับผิดชอบที่อยู่ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา บทความนี้นำเสนอสาระสำคัญที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรมและดำเนินโครงการส่งเสริมสมรรถนะการดำเนินงานควบคุมการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อ COVID-19 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้อ่านทราบถึง 1) บทบาทหน้าที่ของ อสม. ในการดำเนินการควบคุมสถานการณ์การแพร่ระบาด 2) แนวทางการส่งเสริมสมรรถนะ อสม. ในการดำเนินงานควบคุมการแพร่ระบาด และ 3) ปัจจัยความสำเร็จในการการดำเนินงานส่งเสริมศักยภาพของ อสม. ในการควบคุมการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อ COVID-19

สรุป แนวทางการส่งเสริมสมรรถนะของ อสม. ในการดำเนินงานควบคุมการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อ COVID-19 ได้ อย่างเป็นประสิทธิภาพ ได้แก่ การให้ความรู้เกี่ยวกับโรค การสร้างทัศนคติที่เหมาะสมต่อกลุ่มผู้ติดเชื้อ และสุดท้ายการฝึกทักษะที่จำเป็นใน บทบาทของ อสม. ที่ประกอบด้วยกิจกรรม การล้างมือ การวัดอุณหภูมิ และการใส่-ถอดหน้ากากอนามัย

คำสำคัญ : การส่งเสริมสมรรถนะ, การควบคุมการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019, อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน

Article info:

Received: Aug 8, 2021

Revised: Sep 27, 2021

Accepted: Sep 29, 2021

Original article

A competencies promotion to control the coronavirus disease 2019 outbreak of community health volunteers

Kanlayawee Anonjarn* , Sumonthip Boonkerd*, Bunyat Anonjarn**, Santi Chinnapun***

* Faculty of Nursing, Nakhon Ratchasima Rajabhat University

** Faculty of Humanities and Social Sciences, Nakhon Ratchasima Rajabhat University

*** Community Health Center Rajasima Hospital

 kanlayawee.a@nrru.ac.

Abstract

The pandemic situation of Coronavirus 2019 (COVID-19) affects people around the world. At the present, in the context of Mueang Nakhon Ratchasima district. The number of infected persons per day increased 2-4 times more than the first wave of COVID-19 spread. There is a huge impact on life, public health, social and economic systems, Therefore, the community health volunteers work a very important role for pandemic controlling in all 17 communities in community health centers of Ratchasima hospital which is the area of responsibility that is in Mueang District Nakhon Ratchasima Province. This article presents the essence of reviewing the literature and implementing the project to promote the competency of COVID-19 control operations. The objective is to inform the readers of 1) The role of the community health volunteer in controlling the situation of the coronavirus 2019 outbreak 2) Guidelines for promoting the competency of community health volunteers for COVID-19 control 3) Success factors in promoting the competency of community health volunteer for the control of the COVID-19 pandemic.

In conclusion, the guidelines for promoting the competency of community health volunteers in effectively controlling the spread of COVID-19 include educating about the disease, forming an appropriate attitude to the infected group. And finally, the necessary skills training in the role of community health volunteers includes activities, washing hands, taking temperature, and putting on -off a mask.

Keywords: Competencies promotion, control the coronavirus disease 2019 outbreak, community health

บทนำ

โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) เป็นการติดเชื้อกลุ่มอาการทางเดินหายใจเฉียบพลันรุนแรง (SARS-CoV-2) โดยมีไวรัสโคโรนาเป็นเชื้อสาเหตุ ซึ่งการระบุโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เริ่มครั้งแรกเมื่อเดือนธันวาคม พ.ศ. 2562 ในประเทศจีน ต่อมาเกิดการระบาดของเชื้อไวรัสนี้ไปทั่วโลก เมื่อวันที่ 30 มกราคม 2563 องค์การอนามัยโลก (WHO) จึงประกาศให้การระบาดของโรคติดเชื้อ COVID-19 เป็นภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุขระหว่างประเทศ (PHEIC) จนกระทั่งสถานการณ์รุนแรงขึ้น เมื่อวันที่ 11 มีนาคม 2563 จึงประกาศ เป็นโรคระบาดทั่วโลก (Pandemic) 1 ซึ่งในปัจจุบันยังไม่มีวิธีการรักษาที่จำเพาะหรือมีวัคซีนสำหรับป้องกันการติดเชื้อ COVID-19 ที่มีประสิทธิภาพ การรักษาที่ให้ ส่วนใหญ่เป็นการรักษาตามอาการเท่านั้น องค์การอนามัยโลก มีมาตรการในการป้องกันการแพร่กระจายของโรคติดเชื้อนี้ คือ การหมั่นล้างมือ การเว้นระยะห่างทางกายกับผู้อื่น และงดนำมือที่ไม่ได้ล้างแตะใบหน้า และที่สำคัญคือ การใช้หน้ากากอนามัยสำหรับทุกคน²

ในประเทศไทยข้อมูล ณ วันที่ 24 เมษายน พ.ศ. 2564 พบผู้ติดเชื้อ COVID-19 ทั้งสิ้น 24,159 คน เสียชีวิตจำนวน 129 คน 3 โดยรูปแบบของการระบาดในระลอกที่ 2 เกิดจากแรงงานคนไทยที่เดินทางกลับ จากประเทศเมียนมา ตรวจพบเชื้อ และอีกกลุ่มคือแรงงานเมียนมาที่ทำงานในตลาดกลางกุ้ง จ.สมุทรสาคร ได้แพร่ระบาดมายังพ่อค้าแม่ค้าในตลาด เชื่อมโยงไปอีกหลายจังหวัดที่มีผู้เดินทางมายังจังหวัดสมุทรสาคร รวมถึงจังหวัดนครราชสีมาที่พบผู้ป่วยจากเหตุการณ์นี้ด้วย พบผู้ป่วยใหม่ต่อเนื่องถึงระลอกที่ 3 แพร่ระบาดจากกลุ่มวัยทำงานไปเที่ยวในสถานบันเทิง ผับ บาร์ ในย่านทองหล่อ จะเห็นได้ว่าการติดเชื้อเริ่มเปลี่ยนแปลงจากการระบาดเป็นกลุ่มก้อน มาเป็นการติดเชื้อภายในครัวเรือนหรือผู้สัมผัสใกล้ชิด ซึ่งส่วนใหญ่ เกิดจากการสัมผัสผู้ติดเชื้อที่ไม่มีอาการ ทำให้เกิดการแพร่ระบาดในชุมชนเป็นวงกว้าง 4

หนึ่งในปัจจัยในการป้องกันการเกิดการติดเชื้อ COVID-19 ของประเทศไทย ที่องค์การอนามัยโลกได้กล่าวถึงเหตุที่ทำให้ประเทศไทยมีการติดเชื้อน้อยกว่าประเทศอื่นๆ คือ ระบบสาธารณสุขไทยมีศักยภาพสูงในการติดตามผู้สัมผัสโรค (Contact tracing) มีทั้งทีมเคลื่อนที่เร็วของกรมควบคุมโรค เจ้าหน้าที่สาธารณสุขระดับอำเภอและตำบล อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) 3 ได้แก่การทำงานของ อสม. ตามนโยบายการติดตามผู้สัมผัสโรคอย่างเข้มข้นผ่านโครงการ “อสม. เคาะประตูบ้าน” ซึ่งกำหนดหน้าที่ให้อสม. ในการทำงาน ดังนี้ 1) ให้ความรู้การดูแลสุขภาพ 2) สอนประชาชนให้รู้วิธีสังเกตอาการ ชักอาการเบื้องต้น 3) สอบถามอาการ 4) วัดไข้ และให้รายงานผลการดำเนินงานผ่านระบบออนไลน์ 5

เมื่อวันที่ 1 เมษายน 2564 จังหวัดนครราชสีมาพบผู้ป่วยติดเชื้อ COVID-19 ระลอกใหม่ รวมทั้งหมดจำนวน 13 ราย ปัจจุบันยอดสะสมผู้ติดเชื้อจนถึงวันที่ 21 กันยายน 2564 มีผู้ป่วยรายใหม่เกิดขึ้นสะสมมากถึง 23,932 ราย อยู่ในเขตอำเภอเมือง 2,474 ราย ซึ่งยอดผู้ติดเชื้อที่เพิ่มขึ้นต่อวัน ช่วงเดือนกันยายนมากกว่าระลอกแรกเป็น 2-4 เท่า และอยู่ในลำดับที่ 2 ใน 32 อำเภอ 6 ทั้งนี้เขตอำเภอเมืองอยู่ในพื้นที่รับผิดชอบของ 17 ชุมชนของศูนย์สุขภาพชุมชนเมืองราชสีมาฮอสพิทอล จังหวัดนครราชสีมา และ การดำเนินงานของ อสม. เป็นรูปแบบหนึ่งของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดูแลสุขภาพของตนเอง ครอบครัว และชุมชน โดยบุคคลเหล่านี้จะผ่านกระบวนการอบรมให้ความรู้จากเจ้าหน้าที่สาธารณสุข และการปฏิบัติงานด้วยความเสียสละต่อประชาชนในหมู่บ้าน 7 เมื่อเกิดการระบาดของโรคติดเชื้อ COVID-19 ในประเทศไทย อสม. มีหน้าที่ในการติดตามพื้นที่เสี่ยงในประเทศไทย รวมถึงเฝ้าระวังคนที่มาจากพื้นที่เสี่ยง และติดตามผู้สัมผัสใกล้ชิดตามระดับความเสี่ยง 4 ประเด็นที่สำคัญของการทำงานคือ อสม. จะต้องมีความรู้ทางสุขภาพมากกว่าประชาชนทั่วไป โดยเฉพาะความรู้ในการป้องกันโรคติดเชื้อ COVID-19 เพื่อให้มีพฤติกรรม การป้องกันโรค ที่เหมาะสมและสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ด้าน

สุขภาพเกี่ยวกับโรคติดเชื้อ COVID-19 ส่งต่อให้กับประชาชน ในชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถแก้ปัญหาการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อ COVID-19 ในประชาชนได้ ดังนั้น เพื่อเป็นการพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของ อสม. ในการป้องกันและเฝ้าระวังโรคติดเชื้อ COVID-19 บทความนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้อ่าน ทราบถึงบทบาทหน้าที่ อสม. ในการดำเนินการควบคุมสถานการณ์ COVID-19 แนวทางการส่งเสริมสมรรถนะการดำเนินงานควบคุมการแพร่ระบาด และปัจจัยความสำเร็จในการดำเนินงานส่งเสริมศักยภาพการควบคุมการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อ COVID-19 บทบาทหน้าที่ของ อสม. ในการดำเนินการควบคุมสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อ COVID-19

วิธีดำเนินการ

มีการปฏิบัติงานของ อสม. เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และมีพฤติกรรมป้องกันการโรค ที่เหมาะสม อสม. จะต้องทราบบทบาทหน้าที่ในการดำเนินการควบคุมสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อ COVID-19 โดยมีความรู้และเตรียมความพร้อมในการควบคุมสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อ COVID-19 ดังนี้

- 1) ติดตามรายชื่อจังหวัดที่มีรายงานการระบาดต่อเนื่อง ในชุมชน จากเว็บไซต์กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข
- 2) มีความรู้ความเข้าใจเรื่องโรคติดเชื้อ COVID-19
- 3) รู้วิธีการป้องกันโรค ได้แก่ “กินร้อน ช้อนกลาง ล้างมือ สวมหน้ากากอนามัย ออกกำลังกาย” ที่ถูกต้อง
- 4) รู้กลไกการดูแลเฝ้าระวังป้องกันโรคติดเชื้อ COVID-19 ในพื้นที่ ให้คำแนะนำกับกลุ่มผู้เดินทางมาจากพื้นที่ระบอด ได้แก่ การหยุดงาน กิจกรรมในชุมชน แยกของใช้ส่วนตัว และการรับประทานอาหารกับผู้อื่น รวมถึงการล้างมือบ่อยๆ
- 5) ประสานเตรียมความพร้อมของชุมชนร่วมกับผู้นำ แกนนำ เครือข่าย เจ้าหน้าที่

- 6) สำรวจตนเองว่ามีอาการเจ็บป่วยหรือไม่ หากมีอาการเจ็บป่วย ไม่สมควรออกเคาะ ประตูบ้าน เยี่ยมบ้าน
- 7) เตรียมวัสดุอุปกรณ์ให้พร้อม ได้แก่ หน้ากากอนามัย
- ปรอทวัดไข้ แอลกอฮอล์ หรือเจลแอลกอฮอล์
- สติ๊กเกอร์สัญลักษณ์ครัวเรือนที่ได้คัดกรอง สื่อแนวทางการปฏิบัติตนสำหรับประชาชนในการป้องกันโรคติดเชื้อ COVID-19 กระเป๋าใส่อุปกรณ์

ข้อกำหนดในการปฏิบัติสำหรับ อสม. ในการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อ COVID-19 มีดังนี้

- 1) สวมหน้ากากอนามัยทุกครั้ง ที่ปฏิบัติงาน
 - 2) ล้างมือบ่อย ๆ เมื่อสัมผัสหรือ จับต้องสิ่งของต่าง ๆ
 - 3) ควรอยู่ห่างกลุ่มผู้เดินทาง กลับจากพื้นที่ระบอดมากกว่า 2 เมตร และแนะนำให้วัดไข้ ด้วยตนเอง
 - 4) บันทึกและรายงานผลการปฏิบัติงานหลังเยี่ยมบ้าน กลุ่มผู้เดินทางกลับจาก พื้นที่ระบอดของโรคติดเชื้อ COVID-19 (ตามแบบฟอร์ม) ทุกครั้ง
 - 5) เมื่อพบผู้มีอาการ ไข้ ไอ น้ำมูก จาม เจ็บคอ หายใจเหนื่อย หรือ หายใจลำบาก หากพบอาการข้อใด ข้อหนึ่ง ให้แจ้งเจ้าหน้าที่สาธารณสุขทันที
 - 6) สังเกตตนเองเมื่อมีอาการ ไข้ ไอ น้ำมูก จาม เจ็บคอ หายใจเหนื่อย หรือ หายใจลำบาก หากพบอาการข้อใด ข้อหนึ่ง ให้หยุดปฏิบัติงานในชุมชน และรีบไปพบแพทย์ทันที
- แนวทางการดำเนินงานในระยะต่อไป
- 1) จัดประชุมวิชาการ อสม. เคาะประตูบ้านด้านโควิด 19 เนื่องในวัน อสม. แห่งชาติ โดย มีคลิปวีดีโอโมเดลในการดำเนินงาน อสม. เคาะประตูบ้าน เนื้อหาประกอบด้วย การสอนการสังเกตอาการ ชักอาการเบื้องต้น คัดกรองผู้เดินทางมาจากพื้นที่เสี่ยง ประสาน ส่งต่อข้อมูลต่อเจ้าหน้าที่ และดำเนินการอย่างต่อเนื่อง
 - 2) ตัดสินการประกวดหน้ากากอนามัยจากผ้า และมอบรางวัล

3) สนับสนุนการดำเนินงานระดับจังหวัด ให้มีการเฝ้าระวัง ป้องกันอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการเตรียมชุมชน เพื่อเตรียมความพร้อมรองรับการระบาดระยะต่อไป

สรุป การเตรียมความพร้อมของ อสม. ในการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อ COVID-19 ในเรื่องข้อกำหนดการปฏิบัติงานซึ่งได้แก่ การล้างมือ สวมหน้ากากอนามัย การเว้นระยะห่าง การบันทึกรายงานหลังเยี่ยมบ้าน และการสังเกตอาการตนเอง รวมถึงผู้จัดโครงการชี้แจงแนวทางที่ต้องดำเนินงานในระยะต่อไปภายใต้การสนับสนุนการดำเนินงานระดับจังหวัดอย่างต่อเนื่อง แล้ว ในขั้นตอนต่อไปจะเป็นการเพิ่มสมรรถนะ ของ อสม. ให้มีความรู้เกี่ยวกับโรคติดเชื้อ COVID-19 การมีทัศนคติที่เหมาะสม รวมถึงการฝึกทักษะที่จำเป็นเพื่อให้ อสม. มีศักยภาพเพิ่มขึ้นในการดำเนินการควบคุมการแพร่ระบาด โรคติดเชื้อ COVID-19 ต่อไป

2. แนวทางการส่งเสริมสมรรถนะ ของ อสม. ในการดำเนินงานควบคุมการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อ COVID-19

ปัจจุบันแนวทางในการส่งเสริมศักยภาพของอสม. มีหลายแนวทาง จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า การให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคติดเชื้อ COVID-19 รู้กลไกการดูแลเฝ้าระวัง การสร้างทัศนคติที่เหมาะสมในการปฏิบัติงานเพื่อควบคุมแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อ COVID-19 และการฝึกทักษะที่มีความจำเป็นและเกี่ยวข้องในการป้องกันโรคติดเชื้อ COVID-19 เป็นแนวทางที่จะช่วยเสริมศักยภาพของอสม. ได้ 8,9 ในบทความนี้ผู้เขียนจึงขอเสนอกระบวนการส่งเสริมศักยภาพของอสม. ตามรูปแบบ KAP model¹⁰ ที่มีความสอดคล้องกับปัจจัยความสำเร็จในการส่งเสริมศักยภาพของอสม. ซึ่งมี 3 ขั้นตอนในการปฏิบัติดังนี้

1) การให้ความรู้เกี่ยวกับโรคติดเชื้อ COVID-19 ประกอบด้วย การกำเนิดของเชื้อ วิวัฒนาการ ลักษณะของเชื้อ การแพร่กระจายของจังหวัดนครราชสีมาใน ระลอกที่ 3 แพร่ระบาดจากกลุ่มวัยทำงานไปเที่ยวในสถานบันเทิง ผับ บาร์ ในย่านทองหล่อลามมายังสถานศึกษา และในชุมชนเมือง การเฝ้าระวังกลุ่มผู้ป่วย หรือผู้มีอาการเข้าได้กับนิยามผู้

สงสัยติดเชื้อ ประวัติผู้ป่วยทางเดินหายใจในชุมชน 14 วันก่อน วันเริ่มป่วยเคยเดินทางไปสถานที่ หรือสัมผัสกับเชื้อหรือไม่ และความรู้ในการป้องกันการติดเชื้อ ซึ่งมีรายละเอียดของการปฏิบัติการเยี่ยมบ้านตามที่ได้ระบุในข้อกำหนดในการปฏิบัติสำหรับ อสม. ในการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อ COVID-19 โดยใช้กระบวนการกลุ่มร่วมกันตอบคำถามและแลกเปลี่ยนความรู้¹¹

2) การสร้างทัศนคติที่เหมาะสมในการปฏิบัติงานเพื่อควบคุมแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อ COVID-19

ขั้นที่ 1 จัดให้อสม. ได้รับทราบทัศนคติที่มีต่อผู้ติดเชื้อหรือกลุ่มเสี่ยง แลกเปลี่ยนความรู้จากประสบการณ์เดิมของแต่ละคนเกี่ยวกับผู้ติดเชื้อ COVID-19 และบุคคลกลุ่มเสี่ยง เพื่อกระตุ้นความรู้สึก และเสริมสร้างทัศนคติ และแลกเปลี่ยนความรู้จากประสบการณ์เดิมของแต่ละคนเกี่ยวกับทัศนคติที่มีต่อผู้ติดเชื้อ COVID-19

ขั้นที่ 2 จัดประสบการณ์ใหม่ให้อสม. ได้เห็นโดยการให้ดูข่าวผู้ติดเชื้อ COVID-19 โดยที่ไม่ได้ไปในสถานที่หรือสถานบันเทิงต่าง ๆ เป็นต้น เพื่อรื้อให้ อสม. เกิดทัศนคติหรือมุมมองใหม่ ไม่รังเกียจ ไม่รังแก ไม่ตีตราผู้ติดเชื้อ หลังจากนั้นอภิปรายกลุ่ม แลกเปลี่ยนประสบการณ์ของแต่ละบุคคล ใช้กระบวนการกลุ่มโดยผู้เขียนคอยกระตุ้นคำถามเพื่อกระตุ้นความคิดเห็นของกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับค้นหาความคิดที่ดีต่อผู้ติดเชื้อ COVID-19 มีปัจจัยอะไรที่ทำให้มีโอกาสติดเชื้อ หรือเป็นบุคคลกลุ่มเสี่ยง ค้นหาประโยชน์ต่อการเปลี่ยนมุมมองหรือทัศนคติต่อผู้ติดเชื้อและกลุ่มเสี่ยง สร้างทัศนคติ โดยการสร้างบรรยากาศ เพื่อเข้าสู่กระบวนการปรับเปลี่ยนทัศนคติตามขั้นตอนดังนี้ สร้างทัศนคติที่ดี โดยเริ่มจาก แลกเปลี่ยนความคิด แลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับการรับรู้ที่ไม่ดี การกล่าวโทษ ผู้ติดเชื้อ COVID-19 เป็นต้น การมั่นคงในคำมั่นสัญญาที่จะปรับเปลี่ยนทัศนคติของตนเอง โดยในขั้นตอนนี้จะให้ออกมาแถลงการณ์คำมั่นสัญญาของตนเองที่มีต่อผู้ติดเชื้อและกลุ่มเสี่ยงติดเชื้อ เพื่อให้กลุ่มรับรู้และเป็นประจักษ์พยาน รวมทั้งเป็นการเฝ้าระวังทางชุมชน ในการเปลี่ยนแปลงทัศนคติต่อผู้ติดเชื้อ COVID-19

3) การฝึกทักษะที่จำเป็นของอสม. ในการดำเนินการควบคุมการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อ COVID-19 ดำเนินการโดยฝึกทักษะที่จำเป็นก่อนที่จะไปออกให้ความรู้หรือสัมผัสผู้ป่วย มีแนวทางที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานควบคุมการแพร่กระจายเชื้อดังนี้

กิจกรรมที่ 1 ฝึกทักษะการล้างมือ 7 ขั้นตอนให้ถูกต้อง และฝึกทักษะเกี่ยวกับการเลือกผลิตภัณฑ์ต่างๆ เพื่อใช้ในการทำความสะอาดทั้งร่างกาย และสถานที่ ทักษะการเลือกผลิตภัณฑ์เพื่อทำลายเชื้อโรค อาทิ แอลกอฮอล์ สบู่ เจลล้างมือ เป็นต้น

กิจกรรมที่ 2 ฝึกทักษะการวัดไข้ การใช้เครื่องมืออุปกรณ์ในการวัดไข้ ตลอดจนทักษะการสอนเกี่ยวกับการวัดไข้เพื่อให้อสม. ถ่ายทอดให้กลุ่มเสี่ยงที่ต้องกักตัวในชุมชนสามารถวัดไข้ตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กิจกรรมที่ 3 ฝึกทักษะการใส่ การถอด หน้ากากอนามัยแบบไม่ปนเปื้อน การจัดเก็บอย่างถูกวิธี รวมถึงวิธีการกำจัดขยะที่เกิดจากการใช้งาน เช่น mask ถุงมือ ขยะอื่นๆ ที่มาจากการสัมผัสผู้ป่วย ต้องแยกใส่ถุงทิ้งเป็นขยะติดเชื้อ ไม่ปะปนกับขยะทั่วไป

ผลการศึกษา

พบว่าระดับความรู้ ทักษะ และทักษะการปฏิบัติเกี่ยวกับการควบคุมการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อ COVID-19 ของอสม. สูงขึ้นกว่าก่อนเข้าร่วมโครงการทุกด้าน ผลจากการสนทนากลุ่ม (Focus group) พบว่า การฝึกปฏิบัติด้านทักษะที่จำเป็นของอสม. ในการดำเนินการควบคุมการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อ COVID-19 ช่วยให้มีคามมั่นใจในการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

สรุป

แนวทางการส่งเสริมสมรรถนะของ อสม. ในการดำเนินงานควบคุมการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อ COVID-19 ได้แก่การให้ความรู้เกี่ยวกับโรค รวมถึงการสร้างทัศนคติที่เหมาะสมต่อกลุ่มผู้ติดเชื้อ ให้มีมุมมองใหม่ ไม่รังเกียจ ไม่รังแก แลกเปลี่ยนประสบการณ์และแนวคิดที่พบเจอมา

สุดท้ายเป็นการฝึกทักษะที่จำเป็น จำนวน 3 กิจกรรม ได้แก่ การล้างมือ การวัดไข้ และการใส่-ถอด หน้ากากอนามัย ภายหลังจากสิ้นสุดโครงการส่งเสริมสมรรถนะของอสม. ขั้นตอนต่อไปจะเป็นการประเมินผล และถอดบทเรียนจากการจัดโครงการ โดยมี การเสนอข้อคิดเห็น วิเคราะห์ปัญหา อุปสรรค ร่วมกัน ระหว่างผู้จัดโครงการและผู้เข้าร่วมโครงการ โดยผลที่ได้จะเป็นปัจจัยความสำเร็จการดำเนินงานส่งเสริมศักยภาพ ของ อสม. ในการควบคุมการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อ COVID-19 ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3. ปัจจัยความสำเร็จในการดำเนินงานส่งเสริมศักยภาพ ของ อสม. ในการควบคุมการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อ COVID-19: บทเรียนที่ได้รับและข้อเสนอแนะ

โครงการนี้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในแต่ละพื้นที่ได้เป็นแนวทางในการดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับการส่งเสริมสมรรถนะของอสม. เสริมความรู้ และส่งเสริมพฤติกรรมสุขภาพด้านการป้องกันการติดเชื้อ COVID-19 อย่างเหมาะสม เพื่อให้ อสม. สามารถปฏิบัติงานด้านการควบคุมการแพร่กระจายเชื้อ COVID-19 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตามสิ่งที่กล่าวไว้ข้างต้นว่า อสม. นั้นมีความสำคัญมากในการหยุดการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อ COVID-19 ได้ โดยเฉพาะในระดับชุมชน ซึ่งเป็นการป้องกันในระดับแรกก่อนที่จะมีมาตรการป้องกันในระดับที่ใหญ่ขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมศักยภาพในการการควบคุมการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อ COVID-19 ของอสม. ควรเลือกใช้ช่องทางในการจัดกิจกรรมให้เหมาะสมและมีกิจกรรมที่หลากหลายครอบคลุมการส่งเสริมสมรรถนะทุกด้าน ช่วงที่มีภาวะระบาดของโรคสูงควรเลือกใช้ช่องทางในรูปแบบออนไลน์ ใช้แอปพลิเคชัน(application) ต่างๆ เสริมเพื่อให้เกิดศักยภาพสูงสุดอันจะมีผลทำให้กระบวนการดำเนินงานส่งเสริมศักยภาพการควบคุมการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อ COVID-19 ของ อสม. มีประสิทธิภาพมากขึ้น และพร้อมที่จะเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงด้านสาธารณสุขที่สำคัญของชุมชนต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กรมควบคุมโรค. (2564). แนวทางการเฝ้าระวัง ป้องกัน และควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019. ค้นเมื่อ 21 กันยายน 2564 จาก <https://ddc.moph.go.th/uploads/publish/1150920210610033910.pdf>
- กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข. (2564). บทบาท อสม. กับ Social Distancing .ค้นเมื่อ 20 เมษายน 2564 จาก <http://covid-center.Distancing.pdf>.
- กระทรวงสาธารณสุข. (2560). แผนยุทธศาสตร์กระทรวงสาธารณสุข ปีงบประมาณ พ.ศ.2560.เอกสารเผยแพร่โดย กระทรวงสาธารณสุข.ค้นเมื่อ 26 สิงหาคม 2563 จาก <http://hp.anamai.moph.go.th/main.php?filename=select>
- วิทยา ชินบุตร นภัทร ภักดีสรวิชัย. (2021). บทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ในการป้องกันการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019. **วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ** ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 (304-316)
- ศูนย์ปฏิบัติการภาวะฉุกเฉิน กรมควบคุมโรค. (2564). สถานการณ์โรคติดเชื้อโคโรนาไวรัส2019.ค้นเมื่อ 24 เมษายน 2564 จาก <https://ddc.moph.go.th/viralpneumonia/situation.php>
- สารานุกรมไทย. (2563). โรคติดเชื้อโคโรนาไวรัส2019. ค้นเมื่อ 29 สิงหาคม 2563 จาก <https://th.wikipedia.org/wiki/2019>.
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. (2563). คู่มือแนะนำสำหรับ อสม. ในการเคาะประตูเยี่ยมบ้านเพื่อสังเกตอาการโควิด - 19.กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ.นนทบุรี
- สำนักงานจังหวัดนครราชสีมา. (2564). สถานการณ์การระบาดระลอกใหม่ จังหวัดนครราชสีมา ข้อมูล ณ วันที่ 21 กันยายน 2564. ค้นเมื่อ 21 กันยายน 2564 จาก <https://covid-19.nakhonratchasima.go.th/news>
- สำเร็จ แหงกระโทก ธเรศ ภัชชฌัยวิวงศ์ ภาณุวัฒน์ ปานเกตุ และวรารัตน์ กิจพจนัน. (2020). ความรู้โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 สำหรับเจ้าหน้าที่และอสม. กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ.นนทบุรี
- Bano et al. (2017) Dietary knowledge, Attitude and Practices of Diabetes Patients at Services Hospital Lahore. Int. J. Appl. Sci. Biotechnol. Vol 5(2): 227-236 DOI:10.3126/ijasbt. v5i2.17625
- World Health Organization. (2020). Coronavirus disease (COVID-19) Weekly Epidemiological Update and Weekly Operational Update. Retrieved on Sep 24,2020 from <https://www.who.int/>.

คณะสาธารณสุขศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

Faculty of Public Health, Ubon Ratchathani Rajabhat University

Ubon Ratchathani Rajabhat University